

Вирощування сорго цукрового сорту Силосне 42 із застосуванням мінеральних добрив та посходових гербіцидів дає змогу отримати від 285,3 до 413,5 ГДж/га, гібрида Медовий – від 315,5 до 521,0 ГДж/га енергії.

За результатами проведених досліджень можна зробити висновок, що найвищі врожайність та вихід енергії досліджувані сорт та гібрид сорго цукрового забезпечували за умови оптимального поєднання удобрення та захисту посівів від бур'янів.

Список використаної літератури

1. Нове застосування цукрового сорго / Л. В. Кириченко, В. П. Роженко, Л. І. Філоненко [та ін.] // Агробізнес сьогодні. – 2011. – № 23 (222). – С. 25–26.
2. Енергетичні культури для виробництва біопалива / М. В. Роїк, В. Л. Курило, М. Я. Гументик [та ін.] // Наукові праці Полтавської держ. аграр. академії. – 2010. – Т. 7 (26). – С. 12–15.

УДК 635.651:631.543.2

Кутовенко Віра, канд. с.-г. наук

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ВПЛИВ ШИРИНИ МІЖРЯДЬ НА ОЗНАКИ БОБУ ОВОЧЕВОГО

Аналіз робіт з овочівництва за останні роки свідчить про актуальність визначення оптимальної площі живлення рослин, норм висіву, ущільнення посівів, напрямку посівних рядків у просторі, що обумовлене стрімкою динамікою сортозміни й удосконалення технологій вирощування. Складність проблеми густоти культурних рослин обумовлена непрямим і комплексним впливом сортів, родючістю ґрунту, добривами, поширенням хвороб і шкідників. У технологіях вирощування густота рослин напрямку залежить від двох складових – ширини міжрядь і відстані між рослинами в рядку [1, 4].

Реакція рослин на зміну густоти стояння рослин істотно впливає на врожайність і якість сільськогосподарської продукції. На думку американських і японських учених вивчення поведінки рослин на зміну густоти має велике значення у сортових технологіях, але вивчити їх за класичними схемами дослідів для всього асортименту овочевих культур неможливо [3]. Окрім цього, в бобових овочевих рослинах продуктивність є складною ознакою і розпадається на середню масу плоду та їхню кількість на рослині. Така складність створює своєрідну «буферність» після зміни ширини міжрядь. Збільшення густоти приводить до зменшення середньої маси одного плоду, але, за рахунок збільшення кількості рослин на одиниці площі і, відповідно, й кількості плодів, урожайність може навіть зростати або зменшуватися [1].

Дослідження з оцінки впливу ширини міжрядь на ріст, розвиток і врожайність рослин бобу овочевого проводилися протягом 4 років у НДП

«Плодоовочевий сад» НУБіП. Для цього була використана методика, яка розроблена для сої в Сумському національному аграрному університеті [1] та методика, яка прийнята в овочівництві [2].

Дослідження проводили із сортами Карадаг (контроль), Віндзорські, Бартолі і Карестіно. З цією метою було закладено дослід з радіальним розміщенням варіантів та повторностей (рис.). Ширина міжрядь коливалася від 60 до 20 см. На всіх радіусах відстань між рослинами в рядку залишалася незмінною та становила 20 см. Кожна рослина була обліковою. Технологія вирощування відповідала рекомендаціям з вирощування бобу овочевого [5].

Рис. Схема розміщення варіантів досліді

Радіальне розміщення досліді дає можливість розмістити на невеликій обліковій площі велику кількість варіантів з різною шириною міжрядь, що дозволяє виявити закономірності мінливості. У результаті такої організації досліді отримано 10 варіантів густоти рослин (від 63333 до 250000 рослин/га) в 32 повтореннях за умови індивідуального обліку кожної рослини. В результаті досліджень виявлено реакцію сортів бобу овочевого на зміну площі живлення для різних морфологічних ознак.

Найбільша висота рослин на різних фазах росту відмічена за максимально вузьких міжрядь. Диференціал приросту рослин у висоту найбільш відчутно збільшувався у сорту Карадаг (+13,8 см на кожні 10 см). Найменш відчутно реагував на цей фактор сорт Карестіно (+6,5 см на кожні 10 см). Кількість бобів у варіантах з меншою шириною міжрядь зменшувалася. Так, найбільше їх зменшення відмічено у сортів Віндзорські та Карестіно (в середньому мінус 1,2 шт. на кожні 10 см). Тоді як сорт Бартолі був толерантнішим (мінус 0,8). Подібні результати одержані і для маси насіння з рослини, так як ця ознака є залежною від кількості бобів на рослині, кількості насінин у бобі та їхньої величини.

У результаті проведених досліджень встановлено, що від звуження міжрядь кількість бобів на рослині та маса насіння з однієї рослини

знижувались. Однак зі зменшенням площі живлення кількість рослин на одиниці площі збільшувалась і врожайність у цьому випадку була вищою, ніж за великої площі живлення.

Список використаної літератури

1. Глупак З. І. Модельний дослід по вивченню біологічних особливостей сої та її реакція на площу живлення / З. І. Глупак // Вісник Сумського нац. аграр. ун-ту. – 2004. – № 1(8). – С. 96–99.

2. Доспехов Б. А. Методика полевого опыта (с основами статистической обработки результатов исследований) / Б. А. Доспехов. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Колос, 1979. – 416 с.

3. Кан-Ихи Сакай. Конкурентоспособность растений, ее наследуемость и некоторые связанные с ней проблемы / Сакай Кан-Ихи // Механизмы биологической конкуренции. – М.: Мир, 1964. – С. 309–331.

4. Сыч З. Д. Экспресс-оценка популяций культурных растений на уплотнение посевов и направления рядков (на примере фасоли) / З. Д. Сыч, Д. П. Ковальчук // Международная конференция памяти Е. Н. Синской (Санкт-Петербург, 9–11 декабря 2009 г.). – СПб.: ВНИИР, 2009. – С. 121–128.

5. Рекомендації з технології вирощування бобу овочевого / укл. З. Д. Сич, В. Б. Кутovenко. – К.: НУБіП України, 2011. – 12 с.

УДК 635. 52: 631. 526. 3 (477.41)

Кутovenко Віра, канд. с.-г. наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Тиха Наталія

Український інститут експертизи сортів рослин

м. Київ, Україна

АГРОБІОЛОГІЧНА ОЦІНКА СОРТІВ САЛАТУ ПОСІВНОГО (*LACTUCA SATIVA* L.) В УМОВАХ ПІВНІЧНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Однією з найпоширеніших овочевих рослин групи зеленних є салат посівний. Ця група налічує до 150 видів. У країнах Європи його вирощують на великих площах і споживання населенням становить близько 10 кг/рік на людину. При цьому на ринках України пропонують дуже обмежений сортимент і споживання в середньому на одну людину не перевищує 1 кг/рік [3].

Найбільша цінність салату посівного в тому, що його використовують в їжу, як правило, тільки в сирому вигляді, тому всі поживні речовини, що містяться в ньому, повністю зберігаються. Листки салату містять яблучну, лимонну і щавлеву кислоти, аспарагін, лактуцин, ефірні олії, вітаміни і корисні для людського організму солі кальцію, калію, заліза і магнію.

Завдяки короткому вегетаційному періоду салат посівний можна вирощувати в трьох ротаціях в умовах відкритого ґрунту, забезпечуючи стабільний прибуток [4].